

Верховний
Суд

Презентація Порядку реалізації пілотного проєкту щодо запровадження спеціалізації суддів у справах сім'ї та дітей

Павло Пархоменко

суддя Верховного Суду

СФЕРИ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ВДОСКОНАЛЕННЯ

- забезпечення судового розгляду справ, з врахування найкращих інтересів дитини та її думки;
- використання мови, яка відповідає віку та рівню розвитку дитини;
- забезпечення співпраці між різними фахівцями для отримання повного розуміння дитини, а також оцінки його / її правового, психологічного, соціального, емоційного, фізичного та пізнавального стану;
- усунення невиправданих затримок та ризиків несприятливих наслідків для дитини;
- посилення обґрунтованості судових рішень та пояснення їх мовою зрозумілою для дитини;
- посилення обізнаності фахівців з міжнародними стандартами, змінами законодавства і практики у сфері сімейних правовідносин.

НАСЛІДОК

Посилення організації правосуддя дружнього до дитини на основі міжнародних стандартів, зобов'язання по яких взяла на себе Україна

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ

1. **Комітет ООН з прав дитини** (Конвенція ООН про права дитини, Зауваження загального порядку № 24 (2019) «Про права дитини у системі правосуддя щодо дітей») - потрібно заснувати суди у справах дітей або у вигляді окремих структур, або у межах існуючих судів, а у випадках, коли вирішення цього завдання виявляється неможливим через практичні причини, державам-учасницям слід забезпечити призначення спеціальних суддів для розгляду справ, що належать до системи правосуддя щодо дітей (пункт 107);
2. Рада Європи (Стратегія з прав дитини на 2022–2027 роки) – побудова дружнього до дитини правосуддя для всіх дітей; Комітет міністрів Ради Європи (Керівні принципи щодо правосуддя, дружнього до дітей) - пропонує розглянути питання про створення системи спеціалізованих суддів і адвокатів для дітей (пункти 63, 125);
3. **Європейський парламент** (резолуція «Про захист прав дитини в цивільному, адміністративному та сімейному судочинстві») - держави-члени повинні забезпечити, щоб дитячі та сімейні суди функціонували як найважливіша служба (пункт 12).

НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

1. Концепція судово-правової реформи в Україні від 28 квітня 1992 року № 2296-XII - поступове здійснення спеціалізації судів як чинника, необхідного задля досягнення головної мети реформування судової системи, створення нового законодавства, вдосконалення форм судочинства;
2. «Концепція вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів» (2006р.) - необхідно запровадити спеціалізацію судів із поділом на цивільні, кримінальні та адміністративні, передбачивши в них спеціалізацію суддів, у тому числі за суб'єктною ознакою (наприклад, у справах щодо неповнолітніх) (Розділ III);
3. Загальнодержавна програма «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на період до 2016 року» - вивчення можливості створення системи ювенальної юстиції в рамках проведення реформи судової системи (пункт 4.8);
4. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» - можливість запровадження спеціалізації суддів з розгляду конкретних категорій справ, а також визначення спеціалізації суддів уповноважених на розгляд кримінальних проваджень щодо неповнолітніх;
5. План заходів з реалізації II етапу Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки – наголошується на актуальності запровадження спеціалізації суддів з розгляду справ про захист прав дітей

ЗАВДАННЯМИ ПІЛОТУВАННЯ Є :

- ✓ адаптація судового розгляду до потреб дитини та його спрямованість на її найкращі інтереси;
- ✓ запровадження спеціалізації суддів із розгляду справ сім'ї та дітей;
- ✓ втілення системного підходу та ефективної міжвідомчої взаємодії в питанні захисту прав дитини, яка потрапила в сферу дії правосуддя;
- ✓ забезпечення підготовки фахівців, які працюють із дітьми в системі правосуддя;
- ✓ покращення доступу до правосуддя шляхом залучення до вирішення справ сім'ї та дітей суддів відповідної галузевої спеціалізації;
- ✓ сприяння якісному й оперативному розгляду судових справ з питань сім'ї та дітей суддями, що мають поглиблені знання та навички з розгляду такої категорії справ;
- ✓ формування якісно нової системи правосуддя дружнього до дитини.

ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ:

- 1 Підготовка **КОНЦЕПЦІЇ** запровадження спеціалізації суддів у справах сім'ї та дітей;
- 2 Визначення судів у пілотних регіонах та підписання з ними меморандуму про співпрацю;
- 3 Облаштування простору, дружнього до дитини, у відібраних пілотних судах;
- 4 Розроблення навчальної програми підготовки суддів та інших працівників системи правосуддя і захисту прав дитини (представників ССД, ООП, психологів тощо) з питань найкращих інтересів дитини та впровадження такої програми шляхом навчальних заходів в очному та онлайн-форматі;
- 5 Визначення в пілотних судах спеціалізації суддів у справах сім'ї та дітей;
- 6 Судовий розгляд справ сім'ї та дітей суддями відповідної спеціалізації;
- 7 Здійснення моніторингу, оцінки та аналізу пілотування та подальші кроки.

УЧАСНИКИ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ

Верховний
Суд

Національна
школа суддів
України

Апеляційні та
місцеві суди
пілотних регіонів

Міністерство
юстиції України

Міністерство
соціальної
політики

Міжвідомча
координаційна рада з
питань правосуддя
щодо неповнолітніх

Національна соціальна
сервісна служба /
Державна служба
України у справах дітей

Координаційний центр з
розвитку сімейного
виховання та догляду
дітей

Служби у
справах
дітей

ПІЛОТНІ СУДИ:

1. Богунський районний суд м. Житомира
2. Дарницький районний суд м. Києва
3. Ізмаїльський міськрайонний суд Одеської області
4. Ізяславський районний суд Хмельницької області
5. Козельщинський районний суд Полтавської області
6. Ленінський районний суд м. Харкова
7. Луцький міськрайонний суд Волинської області
8. Малиновський районний суд м. Одеси
9. Мукачівський міськрайонний суд Закарпатської області
10. Сихівський районний суд м. Львова
11. Шевченківський районний суд м. Чернівці

Спеціальний дизайн зали судового засідання (Бахмацький районний суд Чернігівської області)

Спеціальний дизайн зали судового засідання (Бахмацький районний суд Чернігівської області)

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

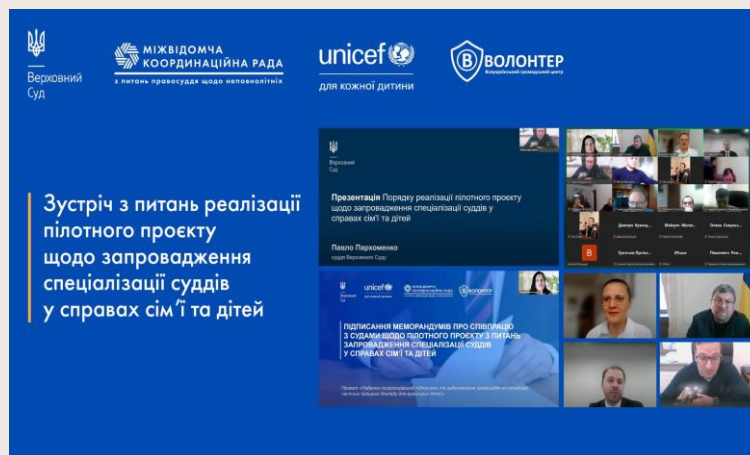
- ✓ виконання зобов'язань України щодо розбудови дружнього до дітей правосуддя на засадах призначення спеціалізованих суддів у справах дітей і забезпечення проходження такими спеціалізованими суддями відповідної підготовки;
- ✓ запровадження спеціалізації суддів у справах сім'ї та дітей як способу оперативного реагування на зміну суспільних правовідносин і викликів воєнного часу;
- ✓ заохочення тісної співпраці між різними фахівцями та практична реалізація мультидисциплінарного підходу в якнайкращих інтересах дитини;

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

- ✓ підвищення ефективності судового розгляду справ щодо сім'ї та дітей, оперативного винесення законного та справедливого рішення з урахуванням найкращих інтересів дитини;
- ✓ примноження кращих правозастосовних практик та посилення єдності судової практики при розгляді справ щодо сім'ї та дітей;
- ✓ створення сучасної цілісної системи спеціалізації суддів у справах сім'ї та дітей на принципах обов'язковості та безперервності професійного навчання;
- ✓ формування якісно нової системи правосуддя, дружнього до дитини.

КРОКИ:

- ✓ 29 жовтня 2024 року відбулася онлайн-зустріч з питань започаткування пілотного проєкту щодо запровадження спеціалізації суддів у справах сім'ї та дітей за участі представників Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Верховний Суд, Міжвідомчої координаційної ради з питань правосуддя щодо неповнолітніх, Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) UNICEF Ukraine в Україні, ГО Всеукраїнський громадський Центр "Волонтер", а також суддів з дванадцяти обраних для пілотування проєкту судів

КРОКИ:

- ✓ 28 листопада 2024 року відбувся семінар з нагоди початку реалізації пілотного проєкту щодо запровадження спеціалізації суддів у справах сім'ї та дітей.

КРОКИ:

- ✓ Укладено меморандуми вже 8 судами
- ✓ 3 суди в процесі підписання

Верховний
Суд

Дякую за увагу!